

Voortgang RES 1.0 doelstellingen regio Drenthe 1 januari 2026

Doelstelling	Toelichting	Voortgang
Vermeden CO2 uitstoot		
0,7 Mton CO2 reductie	Met de 3,45 TWh aan hernieuwbare energieproductie van de RES-regio Drenthe wordt een bijdrage geleverd aan de emissiereductie in Nederland.	Op 1 januari 2026 is er sprake van 0,408 Mton vermeden CO ₂ (equivalent van 58,3% van 3,45 TWh).
Op te wekken elektriciteit		
3,45 TWh hernieuwbare elektriciteit in 2030	We maken onderscheid tussen zonne-energie op veld, zonne-energie op gebouw, windenergie en techniek neutraal. Techniek neutraal betekent dat er nog invulling aan moet worden gegeven; het kan gaan om opwekking van elektriciteit door middel van zonne-energie op veld, zonne-energie op gebouw en windenergie.	<p>We constateren dat op 1 januari 2026 met de huidige opwek van 2,011 TWh, 58,3% van 3,45 TWh is gerealiseerd. Dit is lager dan in de vorige rapportage, doordat destijds de opwekcijfers van zon-op-gebouw te hoog zijn ingeschat.</p> <p>Op 1 januari 2026 zat er voor 0,692 TWh aan projecten in de pijplijn en er stond 0,990 TWh als te realiseren ambities open. Een klein deel daarvan, 0,037 TWh, is de techniek neutrale ambitie van één gemeente.</p> <p>Hierbij merken we op dat er sinds juli 2023 geen vooruitgang zit in de totaal gerealiseerde opwek (2,011 TWh in januari 2026 t.o.v. 2,077 TWh in juli 2023). Dat de gerealiseerde opwek minder is geworden valt te verklaren vanwege een nauwkeurige rekenmethode die sindsdien wordt gebruikt voor het berekenen van zon op gebouw.</p> <p>Daarnaast constateren we dat ten opzichte van januari 2025 de pijplijn iets meer gevuld is (0,692 TWh in januari 2026 t.o.v. 0,528 TWh in januari 2025).</p>
Opwek		
De Drentse bijdrage is 3,45 TWh en is als volgt opgebouwd: 1,123 TWh wind 1,249 TWh zon op veld, 0,893 TWh grootschalig zon	Per gemeente monitoren we de realisatiegraad en status van de opwek van hernieuwbare elektriciteit in TWh.	<p>Op 1 januari 2026 was de stand van zaken m.b.t. de invulling van de Drentse bijdrage van 3,45 TWh als volgt:</p> <ul style="list-style-type: none"> Huidig (=gerealiseerd): 0,888 TWh wind, 0,864 TWh zon op veld en 0,260 TWh zon op gebouw (58,3% van RES doelstelling);

<p>op gebouw, 0,234 TWh techniek neutraal in 2030.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Pijplijn: 0,063 TWh wind, 0,514 TWh zon op veld en 0,114 TWh zon op gebouw; • Ambities: 0,103 TWh wind, 0,259 TWh zon op veld, 0,591 TWh zon op gebouw; 0,037 TWh techniekneutraal.
<p>Warmtebesparing gebouwde omgeving</p>		
<p>In de periode tot 2030 wordt door de gebouwde omgeving voor warmte 15% minder energie gebruikt: van 3,9 TWh in 2020 naar 3,3 TWh in 2030.</p>	<p>RES-regio Drenthe heeft een besparingsdoelstelling voor warmte. Dit wordt gemonitord aan de hand van de jaarlijkse gegevens over het aardgasverbruik in de bebouwde omgeving.</p>	<p>Per 2024 hebben we in vergelijking met 2020 een reductie van 27% van het aardgasverbruik gehaald, namelijk van 454 miljoen m3 in 2020 naar 332 miljoen m3 in 2024. Deze daling lijkt met name veroorzaakt door de sterk gestegen gasprijzen in 2022 en 2023.</p> <p>We weten op dit moment niet in hoeverre deze energiebesparing vanwege de hoge gasprijzen blijvend is en of deze komt door gedrag of technische aanpassingen. Bovendien moeten we rekening houden met de stijging van het elektriciteitsgebruik door o.a. het gebruik van warmtepompen. Op dit moment is onbekend in hoeverre het elektriciteitsverbruik is toegenomen door de vervanging van aardgas als bron van warmte door verwarming op basis van elektriciteit (warmtepompen).</p>
<p>Aardgasvrije wijken/hybride wijken</p>		
<p>In de Transitievisie Warmte (TVW) van de gemeenten zijn wijken genoemd waar plannen zijn om in de periode tot 2030 van het aardgas af te gaan.</p>	<p>Met het opstellen van de Transitievisie Warmte werken de gemeenten aan het aardgasvrij maken van woonwijken.</p>	<p>Alle gemeenten hebben een vastgestelde Transitievisie warmte. Deze worden nu doorontwikkeld naar Warmteprogramma's en wijkuitvoeringsplannen. In de uitvoering zetten gemeenten nu nog vooral in op aanpakken gericht op individuele particuliere woningeigenaren middels isolatieaanpakken en subsidieregelingen en daarnaast het ondersteunen van bewonersinitiatieven.</p> <p>In Drenthe zal een groot gedeelte van de woningen worden geëlektrificeerd. Er zijn daarnaast ook gebieden waar warmtenetten worden voorbereid of een collectieve wijkgerichte aanpak wordt uitgevoerd.</p> <p>Landelijk is het doel dat in 2030 1,5 miljoen woningen van het aardgas zijn. Het Drentse aandeel daarin is 3% (45.600 woningen).</p> <p>In Drenthe zijn tussen 2020 en 2024 15.530 woningen van het aardgas gegaan. Hiermee is 34% van het Drentse aandeel in de landelijke doelstelling bereikt. Dat is 6% minder dan de 40% die (vanuit een lineaire ontwikkeling over 10 jaar) verwacht mag worden. Landelijk is in de periode 2020-2024 bijna 20% van de doelstelling gehaald. Om in 2030 de doelstelling te halen moet nog een versnelling worden ingezet.</p>

Initiatieven warmtebesparing		
<p>Inwoners en bedrijven worden gemotiveerd tot het nemen van geen-spijt maatregelen. Initiatieven en energiecoöperaties worden gestimuleerd en er wordt een beweging van ambassadeurs opgebouwd.</p>	<p>Inwoners en bedrijven worden door de overheid geïnformeerd over de noodzaak om energie te besparen, duurzaam op te wekken en te gebruiken. Ook moet de overheid duidelijke kaders en mogelijkheden meegeven om daadwerkelijk tot actie over te gaan. Dit proces wordt versneld wanneer de energietransitie ook lokaal wordt opgepakt.</p>	<p>Lopende initiatieven vanuit de RES-regio Drenthe zijn het Drents Energie Loket, wat inwoners al ruim 10 jaar onafhankelijk informeert en adviseert over energiebesparing. In de periode 2020-2024 is het aantal abonnees op de nieuwsbrief gegroeid van 48 (feb 2020) naar 6.487 (dec 2024). Het aantal huishoudens met een koopwoning in het CRM van het loket is in deze periode gegroeid van 10% (14.800) naar 22% (32.955). Regelmatig vinden informatieavonden plaats. Hiervan is de opkomst doorgaans goed. Ook wordt het Loket op Wielen ingezet bij evenementen in de buitenlucht.</p> <p>Het steunpunt lokale initiatieven is een samenwerkingsverband tussen de Drentse KEI, de NMF Drenthe en de provincie. Het steunpunt ondersteunt breed alle Drentse bewonersinitiatieven, variërend van energiebesparing tot de opwek van duurzame energie. Daarnaast faciliteert de organisatie een leergroep voor energiegemeenschappen om de kennisdeling tussen coöperaties en andere betrokken partijen te versterken. In 2025 heeft het steunpunt 128 initiatieven actief ondersteund, waaronder 46 energiecoöperaties (eindverslag 2025, steunpunt lokale energie-Initiatieven). Binnen de RES-regio Drenthe is het Leernetwerk energiecoaches opgezet wat een netwerk van vrijwillige energiecoaches ondersteunt en onderhoudt. In 2022 is het project Fixteam Drenthe gestart als hands-on aanpak om energiearmoede te bestrijden via praktische ondersteuning aan huishoudens. Opgeleide fixers brengen kleine, laagdrempelige energiebesparende maatregelen aan, voeren een persoonlijk gesprek en laten heldere informatie achter over mogelijke vervolgstappen die de bewoner kan nemen. Deze aanpak zorgt ervoor dat bewoners bewuster worden van hun energiegebruik en helpt hen om de energierekening te verlagen. Het Fixteam heeft sinds de start 8.500 huishoudens geholpen. Met de aangebrachte maatregelen hebben huishoudens circa € 520.000 euro kunnen besparen.</p>
Experimenten warmte		
<p>Innovatie bij lokale en regionale bedrijven wordt gestimuleerd.</p>	<p>Het gaat om het toepassen van innovatie in de gebouwde omgeving op het gebied van duurzame warmte, in de vorm van: (1) gebruik nieuwe warmtebronnen en/of technieken (2)</p>	<p>Op een aantal plaatsen in Drenthe wordt gekeken naar alternatieve manieren om de gebouwde omgeving van warmte te voorzien. In Hoogeveen wordt bijvoorbeeld gewerkt aan een waterstofwijk. Verder worden in verschillende gemeenten onderzoek gedaan naar duurzame warmtebronnen.</p>

	optimalisatie inzet ICT en/of techniek, (3) conversie energie en/of opslag, (4) besparing warmtevraag.	
Participatiebeleid		
De gemeenten geven vorm aan hun eigen energiebeleid. Evenals de gemeenten draagt de provincie Drenthe zorg voor participatiebeleid bij energieprojecten.	Gemeenten die energiebeleid hebben, verscherpen en/of actualiseren dit beleid indien dat nodig is. Hierbij kiezen ze voor een participatieproces dat bij deze herziening past.	Vrijwel alle gemeenten hebben inmiddels een energiebeleid en/of participatiebeleid opgesteld, al dan niet als onderdeel van de Omgevingsvisie. Dit beleid wordt indien nodig aangescherpt en geactualiseerd. Voor alle gemeenten zijn er groepen die relatief moeilijk te bereiken zijn, zoals jongeren en lager opgeleiden. Specifieke aandacht is nodig om ook deze groepen mee te krijgen in de energietransitie.
Procesparticipatie		
Er vindt procesparticipatie plaats in de ontwikkeling, bouw en exploitatie van een energieproject.	Onder procesparticipatie verstaat de RES-regio Drenthe het actief en inhoudelijk informeren van de omgeving in het proces van het project, en het meepraten, meedenken, meedoen, adviseren en/of meebeslissen van de omgeving over de inpassing, reductie overlast, randvoorwaarden, etc. richting de besluitvorming.	Bij alle nieuwe energieprojecten in de RES-regio Drenthe vindt procesparticipatie plaats. Afhankelijk van de fase waarin het project zich bevindt en het participatiebeleid van de specifieke gemeente waar het project wordt gerealiseerd, worden inwoners op verschillende momenten en manieren geïnformeerd en betrokken. Sinds vorig jaar worden inwoners ook betrokken bij het evalueren van bestaande zon-op-veld projecten d.m.v. de Inwonersschouw Zonneparken die door het NMF Drenthe is ontwikkeld. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis om in gesprek te gaan met de gemeente en de eigenaar van het project om verbeteringen voor te stellen.
Financiële participatie		
Er vindt financiële participatie plaats in de ontwikkeling, bouw en exploitatie van een energieproject.	Onder financiële participatie verstaat de RES-regio Drenthe de mogelijkheid voor de omgeving om financieel deel te nemen aan het project of op een andere manier profijt te hebben van een tegemoetkoming, door middel van financiële deelneming, een omgevingsfonds, een omwonendenregeling en/of een eenmalige maatschappelijke bijdrage.	Bij veel energieprojecten is/wordt de mogelijkheid geboden tot financiële participatie, bijvoorbeeld via aandelen in het project. Bij enkele energieprojecten is daarnaast sprake van een omgevingsfonds en/of een eenmalige bijdrage aan lokale maatschappelijke doelen. Daar waar het niet lukt om lokaal eigendom te realiseren, wordt vaak gekozen voor één van deze opties. Van de 60 windprojecten op land zonder lokaal eigendom, passen elf projecten financiële participatie toe via een gebiedsfonds. Bij zon op veld is dit instrument nog

		nauwelijks in gebruik: van de 383 projecten waarvan de precieze eigendomsstructuur onbekend is kennen er twee een andere vorm van financiële participatie.
Lokaal eigendom		
Er wordt gestreefd naar 50% lokaal eigendom bij nieuwe energieprojecten.	Onder lokaal eigendom verstaat de RES-regio Drenthe eigendom van de lokale omgeving waarbij iedereen (inwoners en lokale bedrijven) in de omgeving de kans krijgt om mee te investeren en mede-eigenaar te worden en de brede omgeving betrokken is als mede-eigenaar (vaak als collectief samenwerkingsverband).	<p>Bij wind op land kennen twee van de 62 gerealiseerde projecten lokaal eigendom. Voor zon op veld zijn er tien projecten officieel als zodanig bekend, op een totaal van 393. Dit cijfer behoeft echter nuance: circa 330 projecten zijn particuliere zonnevelden op eigen terrein (het exacte getal is afhankelijk van de gebruikte definitie en wordt momenteel niet actief gemonitord). Omdat deze vrijwel altijd in lokaal bezit zijn, ligt het werkelijke aantal zon op veld projecten in lokaal eigendom hoger dan de tien officieel bekende projecten doen vermoeden.</p> <p>Het is voor energiecoöperaties steeds lastiger om de businesscase voor zon- of windprojecten rond te krijgen. De provincie werkt momenteel in samenwerking met de Drentse Kei en de DEA aan het opzetten van een expertpool om lokale initiatieven voor grootschalige opwek te ondersteunen.</p>
Zon op veld per soort locatie		
Onze doelstelling is zoveel mogelijk zonne-energie binnen de gebouwde omgeving op te wekken.	Door grootschalige productie van zonne-energie binnen de gebouwde omgeving wordt de druk op het landschap verminderd. Voordat we nieuwe locaties voor zon-op-velddprojecten aanwijzen op landbouwgronden, kijken we daarom zorgvuldig naar mogelijkheden binnen de bebouwde omgeving.	<p>Binnen de bebouwde kom wordt op dit moment ongeveer 25% van de totale zonne-opwek gerealiseerd. Wanneer zowel de algemene ambitie voor zonne-energie als de specifieke zon-op-gebouw ambities worden gehaald, kan dit aandeel oplopen tot circa 40%. Op basis van luchtfoto-analyses ligt het theoretisch maximale potentieel zelfs rond de 56%, maar dat veronderstelt dat zowel de ambitie zon op veld wordt gehaald als het volledige theoretische potentieel benut wordt. Tegelijkertijd weten we inmiddels dat de oorspronkelijk berekende potentie te ruim was ingeschat, waardoor deze percentages mogelijk niet realiseerbaar zijn. Dat roept de vraag op wat deze cijfers ons nog vertellen, en of het daadwerkelijke potentieel binnen de bebouwde omgeving lager ligt dan gedacht. Hiervoor is verder vervolgonderzoek nodig. Bovendien is niet duidelijk hoeveel zon-op-veldd binnen de bebouwde kom kan bijdragen, waardoor de totale potentie nog onzeker blijft. Hiervoor is verder onderzoek nodig.</p> <p>Daarnaast is netcongestie een belemmering voor de verdere ontwikkeling van zon op gebouw en andere vormen van zonne-energie in de bebouwde omgeving. Om</p>

		gemeenten hierbij te ondersteunen, heeft provincie Drenthe een maatwerk aanpak per gemeente opgezet. Tien van de twaalf gemeenten nemen hieraan deel. Binnen deze aanpak wordt per doelgroep en per gebouw onderzocht hoe zon op gebouw toch gerealiseerd kan worden binnen de beperkte netcapaciteit. Daarbij wordt gekeken naar oplossingen zoals het vergroten van het eigen gebruik, het inzetten van batterijopslag of andere slimme energiemaatregelen.
Ruimtegebruik opwek zon op veld		
Bij zon-op-velddprojecten streven we naar combinaties met meerwaarde voor andere functies en beleidsdoelstellingen en/of waarbij sprake is van meervoudig ruimtegebruik.	De druk op de Drentse ruimte is groot, zon-op-velddprojecten nemen veel ruimte in. Daarom willen we de ruimte zo goed mogelijk benutten zoals no-regret locaties. No-regret locaties zijn locaties waar de impact op het landschap van een nieuw zon-op-velddproject minimaal is, bijvoorbeeld op of nabij bedrijventerreinen of glastuinbouwgebieden. Vaak is er ook sprake van meervoudig ruimtegebruik.	Dit uitgangspunt is vastgelegd in beleid van gemeenten en provincie en daarmee effectief een beoordelings- of selectie criterium. Ook marktpartijen onderschrijven in toenemende mate het belang van deze uitgangspunten. Resterende opgaven voor zon-op-veldd in Drenthe, op basis van RES 1.0, dienen hier rekening mee te houden. Waar dan concreet de ondergrens ligt om te kunnen spreken van voldoende meerwaarde van combinatiefuncties en meervoudig ruimtegebruik, is nog diffuus en kan per gemeente of gebied gaan verschillen. Dit vraagt in het bijzonder aandacht op het moment dat er concreet weer ruimte op het net ontstaat voor nieuwe projecten.
Aandacht landschap		
Bij het realiseren van zon-op-velddprojecten, windturbines en nieuwe elektriciteitsstations hebben we aandacht voor het Drentse landschap. We houden rekening met een aantal landschapsclassificaties en eigenschappen.	We monitoren energieprojecten gecombineerd met Drentse landschapsclassificaties en andere eigenschappen die met het landschap samenhangen.	Dit uitgangspunt is vastgelegd in beleid van gemeenten en provincie en daarmee effectief een beoordelings- of selectie criterium. Verder is er een op Drenthe toegesneden handreiking beschikbaar (Ontwerpgids DOET) en zijn partners binnen RES-Drenthe bereid en beschikbaar om expertise te delen.
Effecten op natuurwaarden, biodiversiteit en bodemkwaliteit		
De doelstelling is aandacht hebben voor effecten op natuurwaarden, biodiversiteit en bodemkwaliteit bij ontwikkeling van zon-op-velddprojecten, windturbines en grootschalige	De verzamelde informatie draagt bij aan de bewustwording en een beter begrip van de wisselwerking tussen energieprojecten en effecten op natuurwaarden, biodiversiteit en bodemkwaliteit.	Dit uitgangspunt is vastgelegd in beleid van gemeenten en provincie en daarmee effectief een beoordelings- of selectie criterium. Verder is er €800.000,- kwaliteitsbudget beschikbaar om via inwonersparticipatie en gerichte maatregelen de biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit rond bestaande zonneparken te versterken. De NMFD voert dit uit en start met twee pilotlocaties. Na de pilots mogen alle Drentse gemeenten een bestaand zonnepark selecteren waar destijds minder

inzet van duurzame warmtebronnen.		eisen aan werden gesteld. Van deze zonneparken wordt de ecologie en de biodiversiteit herstelt en versterkt.
Ruimtelijke afspraken		
Ruimtelijke afspraken borgen in Omgevingsvisie en plannen.	Voor het aanwijzen van nieuwe locaties voor zon-op-veld-projecten en windturbines zijn afspraken gemaakt. We monitoren per gemeente wat de status is en in hoeverre de afspraken geborgd zijn in plannen.	De afspraken in RES 1.0 zijn geborgd in gemeentelijk en provinciaal beleid. Deze zullen ook een doorvertaling krijgen in omgevingsvisies die diverse gemeenten in voorbereiding hebben. Er is nieuw provinciaal beleid voor batterijopslag bij zonne- en windparken en bedrijvigheid, onder andere met het oog op een goede netinpassing en landschappelijke inpassing.